

Avstrija in Bolgarska.

Med Avstrijo in Bolgarsko je nastalo nasprotje, katero je imelo ta nasledek, da se je pretrgalo diplomatsko občevanje mej obema državama. Uzrok temu konfliktu je na sebi precej malenkosten, ali druge okolnosti kažejo, da je bil ta uzrok le zunanji povod, pa da tiče pravi uzroki globlje.

Pred kratkim se je izvršila v Sofiji škandalozna pravda radi umora ogerske pevke Ane Szimon. Ta pevka je bila metresa ritmojstra Bojčeva, pobočnika kneza Ferdinanda in prijatelja kneginje Lujize. Ker je postala nadležna, se je je Bojčev iznebil na ta način, da jo je dal umoriti. Obravnava proti Bojčevu in njegovim sokrivcem je pokazala, kako gnjile so še vedno razmere v Bolgarski, kako razjeda korupcija javno in zasebno življenje v tej državi, toda vzlic temu je nemško-židovsko in madjarsko časopisje prav neopravičeno to stvar izkoriščalo in Bolgarsko pred svetom sramotilo in poniževalo, zakaj razmere niso dandones nič slabejše, kakor so bile takrat, ko je to isto časopisje za dober denar slavilo in povzdigavalo Bolgarsko ter z navdušenjem opravičevalo prav take umore in uboje ter zagovarjalo nečuvveno korupcijo Stambulovljevega sistema.

Bolgarski ministerski predsednik Stojlov je dal svoji ogorčenosti radi tega pisanja avstrijskih nemških in madjarskih listih duška v pogovoru z urednikom berlinskega lista „Localanzeiger“. Rekel je, da izvira moralna ogorčenost avstrijskega časopisja iz nasprotja, katero je nastalo mej Bolgarsko in Avstrijo takrat, ko se je Bolgarska približavala Rusiji. Avstrija je izgubila svoj prejšnji upliv v Sofiji in iz jeze radi tega so listi sramotili Bolgarsko in vladajočo dinastijo. Dodal je še, da Avstrija nima uzroka Bolgarski kaj očitati, saj se tudi v Avstriji zgodi marsikaj, kar je jako čudno.

S temi svojimi besedami je Stojlov Avstrijo hudo razžalil. Njegova izjava je bila netaktna, izzivajoča, vsled česar je Avstrija morala zahtevati zadoščenja, dasi je Stojlov govoril resnico ko je rekel, da izvira vsa moralna ogorčenost avstrijskega časopisja le iz jeze, da Avstrija nima več tistega upliva v Bolgarski kakor tedaj, ko je tam paševal Stambulov.

Avstrija je zahtevala zadoščenja, a dobila ga ni. Stojlov je pač dal izjaviti, da berlinski „Localanzeiger“ ni točno navedel njegovih besed, preklicati pa svojih besed ni hotel. Dunajska vlada mu je gradila zlat mostič, odlašala je z izvajanjem konsekvencij, a Stojlov se ni udal, prav kakor da je bila vsa stvar že naprej dogovorjena, ni kakor da je svojo izjavo storil res dogovorno s knezom Ferdinandom.

Avstrijski diplomatični zastopnik v Sofiji, baron Call, je že odpotoval in če bolgarski ministerski predsednik ne odstopi, se sploh pretrga vse diplomatično občevanje.

Nehote se vsiljuje mirnemu opazovalcu teh dogodov vprašanje: Čemu išče Bolgarska konflikta z veliko in močno Avstrijo? Da ga išče, o tem ni dvoma, to svedoči tudi pisanje bolgarskih listov in to pričajo napadi fran-

coskih listov na Avstriji. Odgovoriti na to ni možno, toliko manj, ker zveva mej Avstrijo in Rusijo kaže, da Rusija tega konflikta ni prouzročila; kaj se za diplomatskimi kulisami godi, tega ni možno uganiti. Vojne se ni bati, tudi če Avstrija preneha občeovati z Bolgarsko, ali brez daljnjih posledic ne ostane konflikt, ako se iz lepa ne poravna. Morda izvemo šele čez le'a, kaj je Bolgarska nameravala s svojo provokacijo.

Politični pregled.

Zadnji poskus češko-nemške sprave. Meseca septembra se snide češki dež. zbor, ako se vladi prej posreči, doseči mej Čehi in Nemci sporazumljenje. Že te dni povabi vlada češke in nemške zaupnike in poslance na konferenco, kateri predloži več zakonskih načrtov, po katerih naj se konec naredi češko-nemškem sporu. Predlogi, katere hoče vlada predložiti tej konferenci in pozneje, ako se doseže porazumljenje, tudi dež. zboru, so nasledaji: 1. Zakon o narodnostnih kurijah, po katerem bi bil deželni zbor razdeljen na dve kuriji, ki volita vsaka svoje zastopnike za dež. odbor in deželnozborske odseke ter vse dež. naprave; 2. Novela o premembi deželnozborskega volilnega reda, ki obsega troje določb: a) pomnožitev dež. poslancev za 15 in sicer za meščanske mandate, katere dobe — razen jednega — Čehi, b) kurija veleposetnikov se razdeli v okrožja, analogno okrožjem za dež. zbor, kar bi nemškim veleposestnikom zagotovilo zastopstvo v dež. zboru, c) ustanovi se nova kupčijska zbornica z delitvijo mešanega okraja; 3. Zakon o snovanju minoritetnih šol na deželne troške; 4. Zakon o jeziku avtonomnih oblastnij, zasnovan na principu, da obstoje na Češkem češki, mešani in nemški okraji. Nemci so se izrekli zoper to predloge in Čehi jih tudi odklanjajo.

Delavski in obrtni shod v Solnemgradu. — Prve dni tekočega meseca se je vršil v Solnemgradu delavski in obrtni shod, na katerem so bile zastopane konservativne in krščansko-socijalne stranke, in kateri se je posvetoval o družabni organizaciji. Na shodu se je pokazala jednotnost vseh strank v temeljnih načelih, določen skupen program v krščansko-socijalnem smislu pa se ni dosegel.

Češki katoliški shod se bode vršil v drugi polovici meseca avgusta v Kraljevem gradu. Posebnega pomena pač ne bo, ker je češki narod po svoji ogromni večini svobodomiseln, a se tajiti ne da, da se češka katoliška stranka utrjuje in da napreduje. Je-li to na korist češkemu narodu, je vprašanje, katerega nečemo preiskovati.

Socijalni demokratje na Češkem, nemške in češke narodnosti, nameravajo konec septembra prirediti veliko demonstracijo v Pragi, naperjeno proti narodnostnemu boju na Češkem. Sešli se bodo zaupniki obeh narodnostij ter se skušali zjediniti o narodnostnem vprašanju. Misel na sebi ni slaba, ali socijalna demokracija služi doslej v narodnostnih vprašanjih samo Nemcem, zato nimamo vere v poštenost njenih namenov.

Hrvatski sabor. Madjaronska večina hrvatskega sabora predlaga, naj se razveljavi izvolitev šestih opozicijskih poslancev. Povoda v to ni, razveljavljenje bo udarec v obraz resnici in pravici, ali kaj se menijo za to Madjaroni. Davida Starčevića je ta večina izključila iz 30 tej. Vzlic vsemu temu se opozicija ne da ugnati v strah.

Ogerska zbornica. — Razmere v ogerskem drž. zboru so postale tako zmedene, da je vlada zaključila za nekaj časa zasedanje. Banffyjevo stališče je hudo omajano. Banffy je moral privoliti v preosnovo volilnega zakona in v sodnijsko preiskavo radi dvomljivih volitev in moral je biti vesel, da se je

v zbornici vzprejel § 16. s procesnim redom popravljen po želji opozicije.

Rusija in Nemčija. — Nemški cesar se je neki jako zadovoljen vrnil iz Petrograda domov. Tisti, kateri žele dobrega razmerja mej Rusijo in Nemčijo pravijo, da je mej državama ponihala nekdanja napetost, kar bo novo jamstvo evropskega miru in kar bo ugodno uplivalo na razvoj razmer v orientu. Zlasti se pričakuje, da odneha Nemčija od svojih zahtev glede kontrole grških financ.

Bolgarska. — Knez Ferdinand je bil te dni v Carjem gradu, kjer se je poklonil turškemu sultanu. Temu obisku se pripisuje velika politična važnost. „Frankfurter Zeitung“ se piše iz Sredca: „Ako has ne varajo vsa znamenja, se nahajamo na predvečer proklamacije neodvisnega bolgarskega kraljestva“. Mogoči je že, da se kaj zgodi. Knez Ferdinand je častilakomen in najsrčnejša želja njegova je, da postane neodvisen kralj.

Umor španskega ministerskega predsednika — Umorjeni ministerski predsednik Canovas je bil pokopan z največjo častjo. Udovi njegovi je kraljica podelila naslov vojvodinje in letno penzijo 30.000 frankov. Morilec Angiolitti, rodom Italijan, je bil obsojen na smrt in se je sodba že izvršila. Anarhizmu na Španskem pa s tem še ni narejen konec, naredi se mu šele tedaj, kadar se odpravijo sedanje gnjile razmere.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

XIV. Zbornični svetnik Karol Lukmann poroča v imenu odseka, da prosi več posestnikov iz občine Bela Peč v zbornici predloženi prošnji z dne 20. junija 1897. visoko c. kr. železniško ministerstvo, naj bi dovolilo, da bi se vstavljali osebni vlaki pri stražnici št. 6 toliko časa, dokler se ne pokrijéjo stroški za napravo posebne postaje za osebni promet. Mnogo prebivalcev Bele Peči si želi že od l. 1875 napravo postaje nad Belo Pečjo. Ako bi ta bila na mestu stražnice št. 6, imeli bi Belopečanje do tja peš le kakih pet minut, ako se računa od poštnega urada. Sedaj je od postaje Rateče — Bela Peč jedno uro hodá iz Aicheltena, Zagrada in Koprivnika pa še mnogo dalje.

Vsled ukaza vis. c. kr. trg. ministerstva z dne 13. avgusta 1891. števil 32675. katerega je naznanilo prosilcem vsled ukaza c. kr. dež. vlade z dne 30. avgusta 1891. števil 10498 c. kr. okr. glavarstvo z dopisom z dne 20. septembra 1891. l. števil 8821. je po c. kr. obratnem ravnateljstvu v Beljaku izdelani načrt za to postajo predložen dne 28. aprila 1891. l. občini belopeški v odobrenje pri napravah postaj veljavnih splošnih pogojev. Občina je v dopisu z dne 3. junija 1891. prosila c. kr. obratno ravnateljstvo v Beljaku, naj se dan, določen za odobrenje končnega zapisnika, preloži na pozneje, ker se še niso občinski zastopniki popolnoma zjediniili glede naprave in vzdrževanja postaje.

Ker je brezdvomno, da bi bilo Belopečanom mnogo lažje priti do železnice, če se njih prošnji ugoti; in ker je razvidno iz navedenega ukaza c. kr. trg. ministerstva, da ni od strani železniške uprave nobenih zaprek, zato je odsek mnenja, da je treba podpirati prošnjo in vsled tega predlaga: Slavna zbornica naj podpira prošnjo pri visokem c. kr. železniškem ministerstvu. — Predlog se vsprejme.

XV. Zbornični svetnik Ivan Krajec poroča v odsekovem imenu, da je gosp. Alfonz Oblak, trgovec v Novem mestu, zbornici v vlogi z dne 29. maja 1897. l. naznanil, da je v posesti več rudosledov pri Št. Janžu, kjer se premog nahaja, katerega je tovarna za cink z dragocenim vrtanjem rovi in predori odkrila. Ta tovarna je bila last tvrdke „Actien-gesellschaft für Montanindustrie und Metallhandel in Wien“ in je že od leta 1879 zapušena; kupila sta pa ostalino v last gg. Julij pl. Szajbely v Budapešti in Henrik Müller inženir v Požunu.

Premogovi skladi se vlečejo daleč v gorovje. Pri enem rovu ob potoku Hinje je tovarna 1876. l. na 130 metrov globoko vrtala in dognala, da je vrhni premogov sklad močan 14 — 16 metrov, srednji (40 metrov globoki) 14 metrov in tretji (90 metrov globoki) 8 metrov; na drugih mestih je pa tovarna samo do 50 metrov globoko vrtala. Iz tega sklepa g. Alfonz Oblak, da so povsod pod vrhnjimi spodaj drugi premogovi skladi. Ako ni železnice od Trebnja do Sevnice, pa nima vse bogastvo premoga nobene vrednosti. Prositelj se trudi dobiti družnikov in prosil da bi zbornica delala na to, da se ne le enkrat, temveč precej, nemudoma in resno prične vse, da bo železnica iz Trebnja preko Mokronoga do Sevnice v najkrajšem času dodelana in prometu izročena. Tovarna za cink je bila od l. 1864 last Ludovika Kuschela z Dunaja, prešla je l. 1873. v last „Oest. Hypothekar — Credit — u. Vorschuss-bank“ na Dunaji in od 1874. do vštetelega l. 1878 last akcijske družbe za montan — industrijo in trgovino s kovinami na Dunaji. Ko se je tovarna opustila, ostali so premogovi skladi, in od l. 1879. so nasledniki večkrat poskušali zanimati razne kroge, da bi se gradila do premogovih jam železnica ali od železnice Zidan most — Zagreb oziroma od postaje Sevniske, ali da bi se pri gradnji dolenskih železnic delalo na to, da bi se premog iz Št. Janža spravljal na dolensko železnico.

Deželni odbor omenja tudi v svojem poročilu do slavnega deželnega zbora z dne 24. januarja 1895. l. števil 4040 o pospeševanju železnic nižje vrste, da se je treba ozirati na železnično progo Trebnje — Mirna — Mokronog. V sl. deželnem zboru se je pa pri obravnavah o železnicah mnogokrat povdarjala važnost premogovih skladov za dolenske železnice in za povzdigo industrije na Dolenskem, ker se do sedaj o večji industriji Dolenske še govoriti ne more. Ko bi se gradila železnica iz Trebnjega do premogovih skladov v davčni občini Goveji Dol, bilo bi mogoče ne le v Št. Janžu ali Dvoru, ampak tudi na Mirni, kjer se tudi dobi premog, ustanoviti večja obrtna podjetja in tako oživeti v industrijalnem oziru zelo zanemarjene kraje naše lepe Dolenske.

Slavni deželni zbor je v zadnjem zasedanju tudi o tem obravnaval in sklenil naslednje v svoji seji dne 3. marca 1897. l.

„1) Deželni zbor pripoznava, da je potrebna in koristno napraviti lokalno železnico, ki bi teklo od trebanjske postaje dolenskih železnic čez Mirno — Mokronog v Tržišče in bi segala z dovlačnico do premogovnikov v Št. Janžu; zavezuje se, da prevzame za pospešitev te železnice glavinskih delnic al pari in pooblašča deželni odbor, da sme izplačati za stroške za presojo načrta in stroškovnika 2000 gld. iz železniškega zaklada, ki se nabira po